

Valsts vides dienests

Mēneša laikā drošai apsaimniekošanai nodots 61 radioaktīvs priekšmets – ziņo VVD Radiācijas drošības centrs

Publicēts: 09.09.2022.

[radiācijas drošība](#)

[kampaņa](#)

Mēneša laikā drošai apsaimniekošanai nodots 61 radioaktīvs priekšmets

Valsts vides dienests

Līdz 10.oktobrim Latvijas iedzīvotājiem
ir iespēja **bez maksas** nodot vēsturiski radioaktīvos priekšmetus

Vēsturiski radioaktīvo priekšmetu nodošanas kampaņas ietvaros pirmā mēneša laikā Valsts vides dienesta (VVD) Radiācijas drošības centram (RDC) nodots 61 radioaktīvs priekšmets. Drošai apsaimniekošanai nodoti tādi priekšmeti kā radiometrs, kuģa pulkstenis un dūmu detektori. Priekšmeti nogādāti VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons". VVD atgādina – kampaņas ietvaros iedzīvotājiem vēl mēnesi, līdz 10. oktobrim, ir iespēja nodot vēsturiski radioaktīvos priekšmetus bez maksas.

“Esam gandarīti par to, ka līdz ar radioaktīvo priekšmetu nodošanas kampaņu iedzīvotāji ir sākuši pievērst lielāku uzmanību seniem priekšmetiem, kas atrodas ap mums. Vēsturiski priekšmeti no mūsdienās izgatavotiem var atšķirties ar ražošanā izmantoto vielu sastāvu, kas ne vienmēr ir videi un veselībai draudzīgs. Kampaņas ietvaros nodotie priekšmeti nerada tūlītēja apstarojuma risku, taču ilgtermiņā var nevajadzīgi palielināt cilvēka saņemto radiācijas dozu. Ņemot vērā, ka priekšmetu īpašnieki ikdienā nav ilgstoši tuvā kontaktā ar šiem priekšmetiem, tad saņemtais apstarojums ir minimāls,” par nodoto priekšmetu kaitīgumu stāsta VVD RDC direktore Dace Šatrovska.

Radioaktīvus avotus vai priekšmetus, kuriem pievienoti radioaktīvi materiāli ar mērķi uzlabot to īpašības, iedzīvotāji var atpazīt, ja uz šiem priekšmetiem ir radiācijas brīdinājuma zīmes vai marķējums (norādīts radionuklīds, radioaktivitāte, mērvienība bekerelos, kirijos). Ja vizuālu norāžu nav, radioaktīvus priekšmetus var atpazīt pēc šādu priekšmetu tipiska pielietojuma un ražošanas perioda.

Nereti radioaktīvus vēsturiskus priekšmetus var atpazīt pēc tā, ka kādas no tā detaļām tumsā spīd. Agrāk plaši pielietota tika radioluminiscējošā krāsa, kuras galvenā sastāvdaļa bija radionuklīds rādijs (Ra-226), to mēdza izmantot dažādās plaša patēriņa precēs, sākot no pulksteņiem, kompasēm līdz aviācijas un flotes aprīkojumam. Daži vecie pulksteņi un citi priekšmeti, kuros izmantoja krāsu ar rādiiju, vēl joprojām ir radioaktīvi un tādi būs vēl tūkstošiem gadu. Paaugstināta bīstamība rodas, ja apkārtējās vides apstākļu ietekmē krāsojums nobirst, un šie putekļi nonāk cilvēka elpceļos, vai, nenomazgājot rokas, iekļūst organismā kopā ar pārtiku.

VVD aicina iedzīvotājus izmantot kampaņas ietvaros sniegto iespēju nodot vēsturiski radioaktīvos priekšmetus bez maksas drošai to apsaimniekošanai. Vēsturiski radioaktīvo priekšmetu nodošanas kampaņa norisinās no 2022.gada 10.augusta līdz 10.oktobrim.

Atrodot aizdomīgu priekšmetu, nepieciešams konsultēties ar VVD Radiācijas drošības centru par radioaktīvo priekšmetu atpazīšanu un nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem.

Sazināties iespējams, zvanot uz tālruņiem [+371 67084308](tel:+37167084308); [+371 67084295](tel:+37167084295) vai elektroniski - prieksmeti@vvd.gov.lv

Plašāka kampaņas informācija VVD tīmekļvietnē: <https://www.vvd.gov.lv/lv/radioaktivo-prieksmetu-nodosanas-kampana>

Informatīvs video par radioaktīviem priekšmetiem VVD YouTube kontā: <https://www.youtube.com/watch?v=PhLo2FMMrv8>

Nodoto priekšmetu apraksts:

Rīgā, iedzīvotājs ir nodevis priekšmetu – radiometru DP-2, kas satur radioaktīvo stroncija Sr-90 avotu. Radiometrs ticis glabāts garāžā un iedzīvotājs bija informēts, par to, ka šis radiometrs, iespējams, satur radioaktīvu avotu, kas paredzēts radiometra kalibrēšanai. Nomērītā maksimālā gamma starojuma dozas jauda aptuveni 5 cm attālumā no virsmas bija 0,3 $\mu\text{Sv/h}$, aptuveni četras reizes pārsniedzot dabiskā fona līmeni (dabiskā fona līmenis – 0,07 $\mu\text{Sv/h}$).

Kuldīgā iedzīvotājs nodeva kuģa pulksteni, kuram izmantota radioaktīvo rādiiju Ra-226 saturoša krāsa, lai tas tumsā spīdētu. Pulkstenis uzglabāts dzīvoklī. Nomērītā maksimālā gamma starojuma dozas jauda uz pulksteņa virsmas (5 cm attālumā) līdz 1 $\mu\text{Sv/h}$, dabiskā fona līmenis – 0,09 $\mu\text{Sv/h}$.

Rīgā tika pieņemti dūmu detektori, kas satur radioaktīvus avotus (kopskaitā 59). Nomērītā maksimālā gamma starojuma dozas jauda uz viena dūmu detektora virsmas aptuveni $1,4 \mu\text{Sv/h}$, dabiskā fona līmenis – $0,09 \mu\text{Sv/h}$.

<https://www.vvd.gov.lv/lv/jaunums/menesa-laika-drosai-apsaimniekosanai-nodots-61-radioaktivs-prieksmets-zino-vvd-radiācijas-drosības-centrs>